

l'Emma lectora es submergeix en la ficció i s'identifica amb la protagonista de la novel·la que llegeix, perquè l'Emma real acaba esdevenint un personatge de ficció i escriu cartes tancades i secretives al seu amant, perquè «une femme doit toujours écrire à son amant» i la seva escriptura resta reclosa i resclosida en el món fictici de la novel·la, ben lluny de la vida real. Segons el professor francès Daniel Fabre, en els actes de parlar, cantar, llegir, escriure, Flaubert subratlla un munt de diferències que mostren que a la societat de mitjan segle XIX allò que anomena els repertoris de la masculinitat i de la feminitat s'exposen en la seva distància més sensible precisament en aquests actes. Fabre destaca també que l'antropologia de començament del segle XX va trobar la distinció entre llengua d'homes i llengua de dones en una perspectiva evolucionista. Avui dia hi ha qui pensa, com la danesa Merete Stistrup Jensen, que, si l'escriptura literària és la revelació més o menys secreta d'alguna cosa indicible o continguda dins del cos, les dones escriptores haurien de reflectir aquesta diferència femenina. Hi ha veus per a totes les opinions, millor que el lector o la lectora esbrini què pensen les dones escriptores de la vida real que han escrit sobre l'escriure realment en femení.

Escriure i viure

Potser, si tingués més bona veu, cantaria. O si la perspectiva no em fallés, com em falla, dibuixaria. O si no em suessin les mans quan agafo l'agulla, faria punt de creu. O tocaria la guitarra o el piano, si tingués oïda, que no en tinc. O faria treballs manuals, si tingués paciència i destresa, que em falten. Tot això ho he intentat en un moment o altre de la meua vida. Però em van fer fora d'una coral, perquè desafinava. La pitjor nota de la meua època escolar era la de dibuix. A l'hora d'una assignatura que aleshores en deien «Labor», suplicava que em deixessin llegir en veu alta mentre les meves companyes cosien, perquè m'avergonyia d'aquell drap suat i brut en què havia de fer diferents mostres de punt de creu, de bordats o d'embastes. Vaig destrossar les orelles i la paciència de qui m'escoltava quan intentava aprendre a tocar la guitarra. He fet més forats inútils a les parets de casa intentant penjar cortines o quadres que els cràters que diuen que hi ha a Mart.

Però jo havia de buscar una activitat que em permetés expressar-me i que em satisfés, que m'assenenés i que m'omplís. De fet, no la vaig buscar. Me la vaig trobar.

Immersionada en una tímida descomunal, exagerada i que em feia patir de valent, vaig trobar aviat un recurs que em permetia, alhora, desconnectar-me del món i entendre'l. La lectura, gairebé diria que la lectura compulsiva, em va alliberar de moltes pors i em va esborrar malsons. Als deu anys vaig decidir que jo volia ser com aquells homes i dones que s'inventaven històries, les escrivien i deixaven que els altres les llegissin. Encara havia de passar molt de temps abans no fructifiqués aquell

desig nascut als deu anys. Però, mentrestant, escrivia cada dia la meua realitat, o els meus somnis, en un munt de llibretes que encara guardo, mentre ho compaginava amb la lectura d'aquells que ja escrivien per als altres.

Ara ja hi sóc. Vaig començar d'una manera totalment inesperada, guanyant el Just M. Casero l'any 1985, aviat farà vint anys, amb la primera narració una mica llarga que havia escrit mai. Gairebé sense pensar-hi, em vaig anar decantant per la literatura infantil i juvenil, potser pensant en aquelles estones tan plenes que havia passat a la meua infantesa i a la meua adolescència. O potser perquè el món dels infants i del joves em continua sorprenent més i més cada dia. No sé si algun dia escriuré per a adults. Suposo que ho intentaré. Si em llegiran o no, ja és una altra història. La qüestió és escriure, treure part del que tinc a dins, inventar-me històries, perfilar personatges, dibuixar paisatges i escenaris amb lletres i paraules, descriure relacions i sentiments, descobrir móns. I, sobretot, viure.

Dolors Garcia i Cornellà

Escriure per existir

Escric perquè escriure forma part de la meua vida, com el mar que excava les línies del temps, com el vent que transporta les paraules des de l'horitzó eternament llunyà fins a la riba arenosa, com el riu serpentejant dels meus dies d'infantesa. Escriure forma part de la meua vida, com les mans i els gestos dels que m'acompanyen, com les cares dels que estimo i els ulls dels que no hi són. Com les

gotes de pluja en cada fulla de gerani, en el tronc del saule o en els dits del xiprer. Com els passos lents que dibuixen el perfil de les hores.

Escric perquè escriure és viure, comprendre, imaginar, contemplar amb els ulls de la ingenuïtat el que ens ofereix la vida: els primers mots del nen, el vol oscil·lant de les foges, els tamarius florits. I assumir el dolor i la soledat que ens agombolen.

Escric per escoltar el temps i per sentir el silenci, per plantejar-me interrogants eterns que mai no sabré respondre, perquè accepto la fugacitat de l'instant, l'atzar que ens escomet i el risc de viure.

Escric perquè estimo les paraules, les preservo en cada vers, les vetllo en cada ratlla, i elles em preserven del glaç i el desert de les hores. Perquè estimo el seu dring quan em parlen de terres, de llum, de les ombres del viure i de la por de morir. Perquè m'ensenyen a construir el que sóc i el que penso, el que sento i el que visc. Perquè són les paraules les que donen forma a l'univers i el justifiquen.

Escric perquè em sé efímera, com les fulles d'hivern que transiten sense nord pels camps i pels carrers, com el perfume dels jacints que s'esvaeix en l'aire del jardí. Perquè sempre m'acompanya la fragilitat del cos, del rostre i de les mans.

Escric per expressar-me sense dir-me, per explorar horitzons que desconec, per teixir amb el fil de les paraules el pensament del cos, de la veu i de la terra.

No escric per lluitar contra l'oblit, sinó per combatre el no-res, que és la por i és el buit i és el silenci estèril.

Escric perquè espero el desgel que arriba amb les paraules.

Escric per existir.

M. Rosa Font i Massot

Escriure per comunicar

L'escriptura, en el meu cas, neix d'una necessitat, d'un desig profund. Jo escric per comunicar i per crear històries vives. M'interessa més emocionar el lector que entretenir-lo simplement. Ara bé, considero que el sentiment ha de passar pel sedàs de la tècnica. Crec que les dones escrivim amb l'objectiu de construir històries des de perspectives diferents. No ens fa angúnia reconèixer l'efecte balsàmic i terapèutic de l'acte d'escriure. Ens interessa aprofundir en la psique, obrim possibilitats de reflexió i de sensibilitat més directes. Personalment, quan escric m'importa tot: les paraules, l'estructura, el ritme narratiu, el to; però, perquè una història m'interessi, primer m'ha de captivar a mi. Si em bellugo dins el món de la poesia, dono predomini al ritme i a les idees que vull expressar. Penso que en tots els gèneres és bàsic dominar el llenguatge i la tècnica, per tant, procuro aplicar la racionalitat que la distància narrativa requereix. La passió d'escriure és com la de viure: pot conviure amb altres, encara que acaba essent la més exigent.

Les dones que escrivim hem heretat una cultura produïda per homes amb «fortuna i educació», com deia Maria Aurèlia Capmany, on s'han silenciats moltes veus, des d'Hildegarda de Bingen fins a Simone Weil. Això hauria de ser una anècdota, però ha deixat llast en molts aspectes. Si bé és cert que hem trencat tòpics com el de la fragilitat o de la passivitat, tenim més dificultats que els homes per aconseguir aquella «cambra pròpia» que reclamava Virginia Woolf. El món dels crítics és aclaparadorament masculí i escriptors com Teresa Pàmies han hagut d'esperar molts anys a ser reconegudes pel poder polític. Per a mi és més important el reconeixement del lector, perquè l'amor sempre neix entre éssers que es troben en les mateixes condicions.

Núria Esponellà

El meu àmbit privat

A mi m'agrada escriure coses com ara aquesta:

*La rosa de gener
En el cor de l'hivern,
en el punt més gelat,
la rosa s'ha desclòs
mostrant un roig encès:
ha lliurat un secret
ardent i fulgurant
enmig d'un món de boïra.*

...i això agrada a poquíssima gent, tan poca que no em cal publicar-ho. Quan vull que un amic o una amiga llegeixin algun text, els el deixo directament, però procuro no donar-los massa turment.

Tinc la impressió que tampoc no sóc ben bé un exponent del títol de la secció: "escriure en femení". Ara per ara, escriure forma part del meu àmbit privat i prou.

Àngels Gardella

A la recerca d'un mot

Paraules. Enganxades a les faldilles de la mare, a la mà que s'alça davant els ulls, al caramel de menta. Que et diuen "nena" sense que entenguis què et diuen. Paraules que s'organitzen en tires llargues per dir coses cada vegada més complexes. Paraules que s'enganxen més tard al paper, que s'escapen del paper per entrar en els teus ulls. La màgia del paper i les paraules que acosten el món a dintre teu: uns nens que es van perdre al bosc i, camina que caminaràs, van descobrir al mig dels arbres un llumet pampalluguejant. La basarda de les paraules que et presenten la bruixa, el llop, les pomes envernades que les Blancaneus mosseguen. Paraules incomprensibles, disposades ben aviat a allunyar-te del món. S'encadenen les unes a les altres l'allau de paraules com aquestes, cruels, intemperants, malèvols. T'embolcallen durant anys, fins a fer-te adonar de la solitud. La solitud de què ja mai més podràs alliberar-te. Les paraules que la conformen rauen en

algun lloc ignot que és en tu per sempre més. Fins que un dia començaràs a gravar en paraules el teu propi pensament, la visió de les coses, dels cels, de les persones. La visió de la mort i la tristesa, de la joia, del desig. Si el fat en aquell instant t'és propici i t'estén un full en blanc davant dels ulls, pot produir-se en tu l'encanteri: com l'explosió pristina, un desvessall de paraules encadenades o no pot tacar la pàgina de mica en mica fins buidar del teu si els trossos de vida que hi tens gravats i que només amb paraules pots dir. Si és així, t'adonaràs que allò que s'ha anat dipositant damunt del full és estranger a tu mateixa, aliè, del tot desconegut, inesperat. T'adonaràs que les paraules allà fixades tenen vida pròpia, que no les posseeixes sinó que et tenen posseïda. Que soles s'organitzen i et traïxen, que emeten missatges que no són teus, que t'arrosseguen per viaranys inexistents fins aleshores, per viaranys que pots mai no existiran. Presa per les paraules, seràs impulsada dins l'elipsi on l'univers es conforma sense que en puguem saber res. Aleshores, cercaràs inútilment el mot que t'expliqui aquest moment i aquest espai. No el trobaràs enlloc. Mai no ha entrat a dintre teu cap paraula que el contingui. Llançada a la terra sense nom, gravitaràs per sempre més a la recerca d'un mot.

Assumpció Cantalozella

cf sarni

Cantalozella 2004

Escriure per comprendre

En la vida d'una escriptora o d'un escriptor hi ha moments fundacionals, instants que, per ells mateixos, esdevenen acceleradors de partícules. El primer de tots és el de l'abstracció primigènica. La del poeta infant que s'admira per tot. El text zero. La pàgina oral. Aquest pou de la memòria és per a mi un paisatge terrible i erm, d'una feredat desoladora. Anàvem d'infants a Serrat, el llogarret de muntanya on els pares es van conèixer. Des de l'inici, a casa, tot començava en un relat. Visitàvem l'escola en ruïnes que havia estat el primer destí de la mare, i els pocs pagesos que hi quedaven i que ens oferien, en llars de foc obscures, menges preuades. Els escoltàvem. Més amunt, hi havia la muntanya, seca, queixalada pel vent, on trobàvem trossos de mica brillant que eren els nostres tresors. A vegades, era el crani d'un animal. El lloc va enfortir les primeres mirades i em va donar el coneixement de la solitud en la terra. A aquest primer moment, s'hi sumà l'accés, a l'adolescència, de la biblioteca del meu avi. Allí vaig descobrir els clàssics, allí vaig saber que la tomba d'Eurípides, per bé que el seu cos sigui a Macedònia, és arreu de Grècia. El meu avi, metge i humanista, escrivia aleshores un llibre de cuina de l'antiguitat que no va acabar. Al meu transcendentalisme natural, s'hi va afegir, doncs, una manera més meridional d'entendre la vida, la valoració dels genis familiars. Quan, en el meu salvapantalles, veig rodar la manovella que sorgeix d'un dibuix de Leonardo da Vinci, penso que no he fet altra cosa al llarg dels anys que extreure minerals de la impaciència. Per això he escrit. En la mirada del poeta sempre hi ha ocells engabiats. El tercer moment és la condició des de la qual s'escriu. Penso que escrivim des d'una individualitat volgudament sotmesa al llenguatge. En aquest sentit, tota ploma és singular i no crec en maneres ni posats de gènere. La nostra implicació ens travessa, com ha travessat la poesia de García Lorca, d'Akhmàtova, de Paul Celan o de Gertrud Kolmar, sempre des de la singularitat. Escric per comprendre, perquè la poesia em canviï, perquè és des de la marginalitat que s'aproximen els signes dels astres per fecundar les nostres cases.

Susanna Rafart

Franquejar la barrera

Escric per franquejar la barrera de la realitat i moure'm lliure al país de la fantasia, un espai poblat d'imatges que desporten la imaginació fabuladora. Aquest és un viatge que m'apassiona, perquè d'entrada les idees s'expressen en una llengua salvatge, difícil de domesticar. Em requereix hores i hores de lluita, polint, llimant, refinant el material bàrbar, fins que es revela noble, fins que el llenguatge s'ajusta a les imatges mentals que m'han captivat. I aquesta part de l'escriptura la trobo fascinant. Sóc feliç escrivint, i també més tard, quan comparteixo la novel·la amb els lectors.

Allò que escric ho expresso des de la meua manera de ser i des del que sóc. I sóc una dona. Sí que guardo en la memòria la ràbia de tantes generacions de dones que han patit, humiliant-se, cedint al paper de la submissió.

Però això no passa quan jo escric. Els personatges femenins gaudeixen amb passió de tot allò que els pertany i els masculins hi participen, deslliurats —finalment!— del paper de botxins.

Escric per a totes aquelles dones i homes que volen harmonitzar amb plaer la seva doble sensibilitat masculina i femenina.

He escrit una fantasia eròtica, *L'Aurora*, plena d'imatges que sedueixin l'home i, sobretot, la dona. Com a sexòloga he comprovat que el desig de les dones es desvetlla, sovint, quan se'ls ofereix imaginar bellesa. I la bellesa ha estat el denominador comú d'aquesta narració eròtica, tant pel que fa referència a la descripció de les escenes sexuals com a l'expressió de sentiments. Aquí, la sensualitat, l'alegria, la màgia i la bellesa, juntes, afavoreixen que l'eroticisme sigui una font d'alliberament per als dos sexes.

Núria Tió i Rotllan